

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.436.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 12069 Pani Posłanki Gabrieli Lenartowicz, w sprawie zasad wypłaty środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE) w kontekście wyboru renty kapitałowej oraz ich wpływu na świadczenia emerytalne po osiągnięciu 65. roku życia przez osobę uprawnioną, a pobierającą rentę rodzinną, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Kobiecie, będącej członkiem otwartego funduszu emerytalnego (OFE), po ukończeniu 60 roku życia, ze środków zapisanych na subkoncie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), przysługuje okresowa emerytura kapitałowa¹. Wysokość okresowej emerytury kapitałowej stanowi iloraz kwoty środków, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zapisanych na subkoncie, ustalonych na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano okresową emeryturę kapitałową i średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego².

Okresową emeryturę kapitałową ZUS wypłaca wraz z emeryturą lub rentą³, a więc także z rentą rodzinną.

W przypadku, gdy osoba uprawniona pobiera rentę z innego organu emerytalnego lub rentowego, okresową emeryturę kapitałową wypłaca Oddział ZUS, który ustalił prawo do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS)⁴.

Okresowa emerytura kapitałowa przysługuje do dnia poprzedzającego dzień w którym członek OFE osiągnie powszechny wiek emerytalny przewidziany dla mężczyzn, tj. 65 lat, chyba że prawo do świadczenia wygaśnie wcześniej z innych przyczyn⁵.

Prawo do okresowej emerytury kapitałowej wygasa z dniem poprzedzającym dzień, w którym członek OFE ukończył 65 rok życia albo wcześniej w przypadku wyczerpania środków zapisanych na subkoncie⁶.

Po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego 65 lat przez kobietę, która pobierała okresową emeryturę kapitałową do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku, ZUS

¹ art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 926);

² art. 24 ustawy o emeryturach kapitałowych;

³ art. 30 ust. 2 ustawy o emeryturach kapitałowych;

⁴ art. 30 ust. 3 ustawy o emeryturach kapitałowych;

⁵ art. 7 ust. 2 ustawy o emeryturach kapitałowych;

⁶ art. 9 ustawy o emeryturach kapitałowych;

ponownie oblicza emeryturę z FUS z urzędu⁷ (tzw. emerytura docelowa).

Nowa wysokość emerytury jest obliczana poprzez podzielenie podstawy jej obliczenia przez średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku 65 lat, obowiązujące w dacie osiągnięcia tego wieku.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi suma:

- zwaloryzowanej kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, zapisanych na indywidualnym koncie osoby ubezpieczonej w ZUS do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego ustalona jest emerytura w nowej wysokości,
- zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz
- środków zapisanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji, pomniejszonych o kwoty wypłaconych wcześniej okresowych emerytur kapitałowych.

Emerytura z FUS nie może być niższa od kwoty odpowiadającej wysokości emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej, przysługującej w dniu poprzedzającym osiągnięcie wieku emerytalnego 65 lat⁸.

Należy więc podkreślić, że środki zgromadzone na subkoncie (z uwzględnieniem ich waloryzacji) stanowią podstawę obliczenia emerytury docelowej. W przypadku kobiet, które przystąpiły do OFE emerytura ustalana w powszechnym wieku emerytalnym, wynoszącym dla kobiet 60 lat, nie jest świadczeniem dożywotnim, gdyż takim świadczeniem nie jest emerytura okresowa. Emerytura okresowa jest jedynie swoistym świadczeniem przejściowym, stanowiącym formę tzw. programowanej wypłaty, stąd ustawodawca dopuścił jej wypłatę również z rentą, w tym rentą rodzinną.

Zgodnie z założeniami reformy emerytalnej ustalenie świadczenia dożywotniego (emerytury docelowej) jest możliwe dopiero w wieku 65 lat (przy przyjętym założeniu równego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn). Wtedy też przyznawane świadczenie staje się świadczeniem dożywotnim, a więc emeryturą w klasycznym ujęciu. Jednocześnie radykalnie zmienia się możliwość dziedziczenia zgromadzonych, do wypłaty tego świadczenia, środków na subkoncie osoby ubezpieczonej. Skutkuje to bowiem brakiem możliwości ich dziedziczenia po trzech latach pobierania tej emerytury (ustalonej w wieku 65 lat, na tych samych zasadach jak w przypadku emerytur mężczyzn).

W odróżnieniu od świadczenia emerytalnego wypłacanego do 65 r. życia, składającego się z *de facto* dwóch emerytur (emerytura pierwszofilarowa z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz okresowa emerytura kapitałowa z subkonta) jest to już jedno świadczenie emerytalne, którego wysokość jest ustalona w oparciu o sumę środków pochodzących zarówno z konta emerytalnego w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz środków z subkonta prowadzonego przez ZUS, na które do 60 roku życia zostały również przeniesione środki z OFE. Oznacza to, że po ukończeniu 65. roku życia ustaje możliwość pobierania okresowej emerytury kapitałowej, gdyż środki z których było to świadczenie finansowane, służą wypłacie tzw. emerytury docelowej.

Emerytura ta podlega zaś powszechnym zasadom zbiegu z innymi świadczeniami emerytalno-rentowymi, stanowiącymi, że świadczeniobiorcy przysługuje jedno świadczenie

⁷ art. 26c ust. 1 ustawy emerytalnej;

⁸ art. 26c ust. 3 ustawy emerytalnej.

wyższe lub przez niego wybrane. Odstępstwem od tej zasady jest możliwość pobierania renty rodzinnej z innym świadczeniem emerytalnym na zasadach wynikających z przepisów o tzw. rencie wdowiej. Należy podkreślić, że renta wdowia nie jest odrębnym świadczeniem, ale stanowi szczególną instytucję w systemie ubezpieczenia społecznego. Wprowadza prawo pobierania dwóch świadczeń jednocześnie (jednego w całości, drugiego w części). Jest to rozwiązanie nowe na polskim gruncie ubezpieczeniowym.

Wynika ono z ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243), która wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do tych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane jest wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w wysokości 25% (w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. będzie to 15%). Tym samym, przywołany akt wprowadza, jak już wskazano, nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej, którą wnioskodawcy ustawy nazwali „rentą wdowią”.

Przepisy określają krąg osób uprawnionych do korzystania z nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej z innym świadczeniem emerytalno-rentowym. Wdowy lub wdowcy ubiegający się o ustalenie nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku i prawa do innego świadczenia emerytalno-rentowego muszą spełnić warunki:

- osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej;
- pozostawania we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka;
- nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej;
- niewstąpienia w nowy związek małżeński (wypłata świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej będzie ustawała z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną).

Ustawa wprowadza też limit pobieranych świadczeń w zbiegu w ramach tzw. renty wdowiej do poziomu trzykrotności najniższej emerytury (wynoszącej od marca 2025 r. 1 878,91 zł) tj. do wysokości 5 636,73 zł.

Oznacza to, że osoby uprawnione do renty rodzinnej mogą ją pobierać w zbiegu ze swoją emeryturą również po ukończeniu 65 roku życia, pod warunkiem, że następuje to jednak na zasadzie zbiegu wynikającego z przepisów dotyczących tzw. „renty wdowiej”.

Przyjęte rozwiązania, dotyczące środków zgromadzonych w OFE oraz na subkoncie w ZUS, służą, jak wynika z powyższych wyjaśnień, zasadniczemu celowi ich gromadzenia, a więc wypłacie emerytur dla ubezpieczonych, na rzecz których zostały te środki zgromadzone. Jednocześnie osoby uprawnione do renty rodzinnej mogą ją pobierać wraz z okresową emeryturą kapitałową do ukończenia 65 roku życia, a następnie wraz z tzw. emeryturą docelową, pod warunkiem, że to ostatnie nastąpi na zasadzie zbiegu świadczeń wynikającej z przepisów o tzw. rencie wdowiej.

Mając powyższe na uwadze informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace mające na celu zmianę omawianych przepisów. Jednocześnie zapewniam, że w resorcie są analizowane i rozważane wszystkie postulaty zgłaszane przez świadczeniobiorców i osoby ubezpieczone, w tym również głosy dotyczące

zmiany przepisów emerytalno-rentowych. Zgłaszane uwagi są dla resortu istotną wskazówką przy projektowaniu przyszłych działań, zmierzających do doskonalenia obowiązujących rozwiązań systemu emerytalno-rentowego.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/